

Befolkningens studiedeltagande Höstterminen 2012

UF0507

I denna beskrivning redovisas först allmänna uppgifter om undersökningen samt dess syfte och historik. Därefter redovisas undersökningens innehåll och tillförlitlighet samt hur den genomförs och hur man kan ta del av resultaten. Genom att klicka på en rubrik i innehållsförteckningen kommer man direkt till aktuellt avsnitt.

Innehållsförteckning

A	Allmänna uppgifter	2
A.1	Ämnesområde	2
A.2	Statistikområde	2
A.3	SOS-klassificering	2
A.4	Statistikansvarig	2
A.5	Statistikproducent	2
A.6	Uppgiftsskyldighet	3
A.7	Sekretess och regler för behandling av personuppgifter	4
A.8	Gallringsföreskrifter	4
A.9	EU-reglering	4
A.10	Syfte och historik	4
A.11	Statistikanvändning	4
A.12	Uppläggning och genomförande	4
A.13	Internationell rapportering	5
A.14	Planerade förändringar i kommande undersökningar	5
B	Kvalitetsdeklaration	5
B.0	Inledning	5
B.1	Innehåll	5
1.1	Statistiska målstorheter	5
1.1.1	Objekt och population	5
1.1.2	Variabler	6
1.1.3	Statistiska mått	6
1.1.4	Redovisningsgrupper	6
1.1.5	Referenstider	6
1.2	Fullständighet	6
B.2	Tillförlitlighet	7
2.1	Tillförlitlighet totalt	7
2.2	Osäkerhetskällor	7
2.2.1	Urval	7
2.2.2	Ramtäckning	7
2.2.3	Mätning	7
2.2.4	Svarsbortfall	8
2.2.5	Bearbetning	8
2.2.6	Modellantaganden	9
2.3	Redovisning av osäkerhetsmått	9

<i>B.3</i>	<i>Aktualitet</i>	9
3.1	Frekvens	9
3.2	Framställningstid	9
3.3	Punktlighet	9
<i>B.4</i>	<i>Jämförbarhet och sam användbarhet</i>	9
4.1	Jämförbarhet över tiden	9
4.2	Jämförbarhet mellan grupper	10
4.3	Sam användbarhet med annan statistik	11
<i>B.5</i>	<i>Tillgänglighet och förståelighet</i>	11
5.1	Spridningsformer	11
5.2	Presentation	11
5.3	Dokumentation	11
5.4	Tillgång till primärmaterial	12
5.5	Upplysningstjänster	12

A Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Ämnesområde: Utbildning och forskning

A.2 Statistikområde

Statistikområde: Befolkningens utbildning

A.3 SOS-klassificering

Tillhör (SOS):

För undersökningar som ingår i Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler när det gäller kvalitet och tillgänglighet, se Förordningen om den officiella statistiken (2001:100).

A.4 Statistikansvarig

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån
Postadress: 701 89 Örebro
Besöksadress: Klostergatan 23
Kontaktperson: Harald Theorin
Telefon: 019-17 69 37
Telefax: 019-17 70 82
E-post: fornamn.efternamn@scb.se

A.5 Statistikproducent

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån
Postadress: 701 89 Örebro
Besöksadress: Klostergatan 23
Kontaktperson: Harald Theorin
Telefon: 019-17 69 37
Telefax: 019-17 70 82
E-post: fornamn.efternamn@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger inte enligt lagen om den officiella statistiken (SFS 2001: 99) eftersom undersökningen bygger på sambearbetningar av redan befintliga register inom SCB, Myndigheten för yrkeshögskolan, Centrala studiestödsnämnden (CSN) och Arbetsförmedlingen.

De register inom SCB som ligger till grund för undersökningen är:

- *Registret över totalbefolkningen/Befolkningsstatistik* (BE0101)
- *Befolkningens utbildning* (UF0506)
- *Universitets- och högskoleregistret/ Doktorander och examina i högskoleutbildning på forskarnivå* (UF0204)
- *Universitets- och högskoleregistret/ Studenter och examina i högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå* (UF0205)
- *Komvux: elever, kursdeltagare och utbildningsresultat* (UF0106)
- *Folkhögskolan vår- och hösttermin* (UF0510)
- *Kompletterande utbildning* (UF0545)
- *Gymnasieskolan: elever per 15 oktober* (UF0103)
- *Grundskolan: elever per 15 oktober* (UF0104)
- *Utbildning i svenska för invandrare: elever, kursdeltagare och utbildningsresultat* (UF0108)
- *Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik* (AM0207)

Med undantag för UF0506 finns uppgiftsskyldighet för dessa register men är relevant i ett tidigare skede än vid framställningen av statistiken för befolkningens studiedeltagande. Se vidare i respektive *Beskrivning av statistiken* (BaS), www.scb.se/XX9999 (där XX9999 byts ut till respektive kod, t.ex. BE0101).

I Myndigheten för yrkeshögskolans uppdrag ingår bland annat ”att till statistikansvariga myndigheter lämna de uppgifter som behövs för framställning av statistik om utbildningar inom yrkeshögskolan samt kvalificerad yrkesutbildning...” Enligt förordning (2009:130) om yrkeshögskolan är utbildningsanordnarna skyldiga att till Myndigheten för yrkeshögskolan lämna de uppgifter som myndigheten begär. Myndigheten får besluta att uppgifterna ska lämnas till någon annan.

I studiestödets informationssystem (STIS) överför CSN vissa uppgifter till SCB, bland annat om studerande med studiemedel för universitets- och högskoleregistret. Uppgiftsskyldighet för individer till CSN föreligger i den meningen att för att CSN ska kunna handlägga ärenden om studiestöd måste vissa personuppgifter lämnas.

SCB har en överenskommelse med Arbetsförmedlingen för leveranser av statistikuppgifter till SCB. Uppgifter som rör enskild individ registreras av Arbetsförmedlingen vid inskrivning och är en förutsättning för utbetalningar och ersättningar från t.ex. A-kassa och Försäkringskassan.

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

A.8 Gallringsföreskrifter

Bevarandebehovet kan för närvarande inte bedömas och är under utredning. Registerutdrag lämnas på begäran.

A.9 EU-reglering

Undersökningen berörs inte av någon EU-reglering.

A.10 Syfte och historik

Syftet med undersökningen är att beskriva deltagandet i utbildning inom det reguljära utbildningsväsendet för personer i åldrarna 16-74 år. Vidare beskrivs de studerandes arbetsmarknadsstatus, utbildningsnivå och förekomst av studiestöd.

Statistik över befolkningens studiedeltagande har framställts sedan 1993.

A.11 Statistikanvändning

Statistik över befolkningens deltagande i utbildning används bl.a. för att ge en bild av utbildningens fördelning i befolkningen efter ålder, kön och region. Den används också för beskrivning av de icke sysselsatta, som underlag för regional utbildningsplanering och för internationell rapportering.

A.12 Uppläggning och genomförande

Undersökningen är en registerstudie (ingående register framgår av punkt A.6 Uppgiftsskyldighet). Uppgifterna sammanställs från individuppgifter avseende studiedeltagande m.m. höstterminen varje år.

Studiedeltagande täcker studerande i grundskola, gymnasieskola, kommunal vuxenutbildning, universitets- och högskoleutbildning, tekniskt basår, uppdragsutbildning vid universitet och högskola, kvalificerad yrkesutbildning/yrkeshögskoleutbildning, kompletterande utbildning, utbildning i svenska för invandrare (SFI), arbetsmarknadsutbildning, folkhögskola samt övriga med studiemedel från CSN.

A.13 Internationell rapportering

Uppgifter från befolkningens studiedeltagande levereras till UOE-enkäten (Unesco, OECD, Eurostat) och EU Urban Audit. Ingen övrig internationell rapportering görs.

A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Inga förändringar är i dagsläget inplanerade.

B Kvalitetsdeklaration

B.0 Inledning

SCB deklarerar kvaliteten i undersökningar enligt ett kvalitetsbegrepp som består av fem huvudkomponenter:

- (1) **Innehåll**, som framför allt gäller statistikens målstorheter.
- (2) **Tillförlitlighet**, som avser osäkerhetskällor och hur dessa påverkar statistiken.
- (3) **Aktualitet**, som omfattar tidsaspekter som spelar roll för hur väl statistiken beskriver nuläget.
- (4) **Jämförbarhet och sammanvändbarhet**, som avser möjligheter till jämförelser, över tiden och mellan grupper, samt till att använda statistiken tillsammans med annan statistik.
- (5) **Tillgänglighet och förståelighet**, som avser statistikens fysiska tillgänglighet och dess förståelighet.

För mer information om kvalitetsbegreppet för officiell statistik och en mer detaljerad redovisning av innebörden i de fem huvudkomponenterna, se rapporten *Kvalitetsbegrepp och riktlinjer för kvalitetsdeklaration av officiell statistik (MIS2001:1)* i serien *Meddelande i samordningsfrågor för Sveriges officiella statistik*. Publikationen finns på SCB:s webbplats.

De statistikvärden som framställs i befolkningens studiedeltagande bygger på sambearbetningar av registerinformation som hämtas från register såväl inom som utanför SCB. Då undersökningen baseras på administrativt material har den fördelen av att vara totalräknad och inte behäftad med svarsbortfall.

B.1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

1.1.1 Objekt och population

Målpopulationen utgörs av samtliga personer i åldrarna 16-74 år som var folkbokförda i Sverige 2012-12-31. Som rampopulation används Registret över totalbefolkningen (RTB) avseende 2012-12-31.

1.1.2 Variabler

I statistiken redovisas följande variabler:

- *Typ av studiedeltagande* (gymnasieskola, komvux, tekniskt basår på universitet/högskola, högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå, forskarutbildning, kvalificerad yrkesutbildning/yrkeshögskoleutbildning, uppdragsutbildning vid universitet och högskola, folkhögskola, kompletterande utbildning, utbildning i svenska för invandrare (SFI) studiemedel för utlandsstudier, arbetsmarknadsutbildning, grundskola, övriga med studiemedel från CSN)
- *Studiependling* (folkbokföringsort och studieort i samma kommun, folkbokföringsort och studieort i olika kommuner i samma län, folkbokföringsort och studieort i olika län)

1.1.3 Statistiska mått

Studiedeltagande anges som procentandel och antal.

1.1.4 Redovisningsgrupper

Statistikens variabler fördelas efter följande redovisningsgrupper:

- Kön
- Ålder
- Boendekommun
- Nationell bakgrund (baserat på födelseland)
- Utbildningsnivå, högsta avslutade utbildning (SUN2000)
- Förälders högsta avslutade utbildning (SUN2000)
- Studiekommun
- Förekomst av studiestöd (lån och bidrag, endast bidrag)
- Förvärvsarbetande (enligt registerbaserad arbetsmarknadsstatistik)

1.1.5 Referenstider

Utbildningsdeltagande avser höstterminen respektive år. Bakgrundsuppgifter avser i oftast den 31 december respektive år. Uppgift om sysselsättning avser november aktuellt år. Uppgift om högsta utbildning avser första halvåret respektive år.

1.2. Fullständighet

Bearbetningen omfattar de viktigaste formella utbildningar för vilka det finns individregister vid SCB. Det innebär att vissa formella utbildningar såsom särskola eller särsvux inte ingår.

B.2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Då undersökningen baseras på administrativt material har den fördelen av att vara totalräknad och inte behäftad med svarsbortfall.

Statistiken baseras på en sambearbetning av ett flertal register. Statistikens tillförlitlighet beror därför på kvaliteten i de register som sambearbetas vid statistikframställningen. För mer information hänvisas till dokumentationen av respektive källa (se A.6 *Uppgiftsskyldighet*).

2.2 Osäkerhetskällor

2.2.1 Urval

Befolkningens studiedeltagande är en totalundersökning. Beräkningarna är därmed inte påverkade av urvalsosäkerheter.

2.2.2 Ramtäckning

Målpopulationen utgörs av i Sverige stadigvarande bosatta personer vid respektive årsskifte. Rampopulation är folkbokförda personer 16-74 år enligt Registret över totalbefolkningen (RTB). I RTB förekommer i viss mån täckningsfel vilka består i att personer som enligt gällande regelverk skall vara folkbokförda inte är det (undertäckning) samt att personer är folkbokförda trots att de inte skall vara det (övertäckning).

Utvandrare förorsakar övertäckning om utflyttning inte anmäls. Genomförda studier tyder på att folkbokföringen och därmed RTB innehåller ett antal personer som inte längre bor i landet. Detta är förmodligen den allvarligaste kvalitetsbristen i såväl folkbokföringen som RTB. Under år 2004 gjordes studier där man försökte att skatta storleken på övertäckningen med hjälp av registerstatistik. Ett preliminärt antal pekade på en övertäckning om minst 35 000 personer, ett antal som förmodligen inte är mindre i dagsläget.

2.2.3 Mätning

Uppgift om studiedeltagande bygger på registreringar inom respektive utbildningsform. Att vara registrerad behöver dock inte betyda att en person verkligen studerar. Sannolikt innebär detta att antalet studerande överskattas i undersökningen.

För personer som är registrerade i mer än en utbildningsform prioriteras en utbildning. Prioriteringen sker i en bestämd ordning som i huvudsak bygger på nivån på utbildningen:

1. Högskoleutbildning på forskarnivå
2. Högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå
3. Studiemedel för utlandsstudier
4. Kvalificerad yrkesutbildning

5. Tekniskt basår på universitet/högskola
6. Uppdragsutbildning vid universitet/högskola
7. Komvux
8. Folkhögskola
9. Gymnasieskola
10. Grundskola
11. Övriga med studiemedel från CSN
12. Arbetsmarknadsutbildning
13. Utbildning i svenska för invandrare (SFI)

I de fall där personen i själva verket bara studerar på en av dem så finns risk att fel utbildning väljs i vissa fall. Någon särskild studie över detta har inte genomförts vilket medför att kunskapen om denna risk och dess konsekvens på statistiken är svårbedömd.

2.2.4 Svartsbortfall

Svartsbortfall, vanligen förkortat till bortfall, uppstår när värdet på en eller flera variabler i en undersökning inte kan hämtas in. Saknas alla värden för ett undersökningsobjekt (t.ex. person, företag, kommun osv.) är det frågan om *objektsbortfall*; saknas enbart vissa värden, handlar det om *partiellt bortfall*.

I undersökningen finns inget *objektsbortfall* men det finns *partiellt bortfall* för ett fåtal variabler. Till exempel saknas uppgift om föräldrars utbildning i de fall dessa inte är folkbokförda i Sverige. Bortfallet av föräldrars utbildning är lågt i de lägre åldrarna, men ökar med stigande ålder. Redan vid 29 års ålder saknas uppgiften för cirka 20 procent av befolkningen. Variabeln används endast i en tabell, delvis beroende på den bristande täckningen.

2.2.5 Bearbetning

Bearbetningsfel är fel som kan uppkomma när man bearbetar det insamlade materialet, manuellt eller maskinellt.

För vissa typer av fel som uppkommer vid databeredning (dataregistrering, kodning och granskning/rättning) kan man efter studier som bygger på upprepning av dessa moment ibland dra slutsatser om både risker och konsekvenser.

Andra bearbetningsfel beror på den ”mänskliga faktorn”, t.ex. beräkningsfel, programmeringsfel och systemfel. Risken för att de ska inträffa och den konsekvens detta får för statistiken är mycket svår att beräkna. SCB arbetar kontinuerligt för att minimera riskerna för negativ inverkan på statistikens tillförlitlighet på grund av fel som beror på den ”mänskliga faktorn”, både förebyggande och genom snabba åtgärder när sådana fel upptäcks.

Då undersökningen använder sig av redan framställda register sker ingen ytterligare bearbetning avseende merparten av variablerna. Huvudvariabeln ”typ av studiedeltagande” skapas genom att prioritera en utbildningsuppgift per individ, i de fall det finns flera.

I undersökningen kopplas uppgifter från olika register genom sambearbetning av personnummer. Varje år ändras knappt tusen personer personnummer på grund av olika anledningar. Den vanligaste orsaken är att felaktig födelsetid eller felaktigt kön registrerats i samband med invandring eller födelse. På grund av personnummerändringar kan en person finnas i register med fler än ett personnummer alternativt i olika register med olika personnummer. Detta skapar problem då flera olika personnummer kan avse samma individ.

Personnummerändringar bedöms ha ringa effekt på resultat för kvinnor och män på totalnivå. I små redovisningsgrupper, t.ex. små kommuner kan personnummerbyten påverka resultatet.

2.2.6 Modellantaganden

Inga andra modellantaganden görs än den metodik som redovisats ovan.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Osäkerhetsmått i vanlig mening i form av konfidensintervall beräknas inte eftersom det är en totalräknad studie. Inte heller några andra osäkerhetsmått beräknas.

B.3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Årlig.

3.2 Framställningstid

Statistiken framställs så snart alla ingående delregister är klara. Erfarenhetsmässigt innebär det cirka ett år efter referensperiodens slut.

3.3 Punktlighet

Befolkningens studiedeltagande har publicerats i enlighet med gällande publiceringsplaner.

B.4 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Under sen höst 2013 upptäcktes en övertäckning i statistikprodukten *Universitets- och högskoleregistret – Studenter och examina i högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå* (UF0205). Felet bestod av att studenter som gjort tidigt avbrott från kurs felaktigt var inkluderade i statistiken. En utförlig beskrivning finns på SCBs webbplats, www.scb.se/UF0205, i rapporten "Övertäckning i statistiken avseende registrerade och nybörjare på grundnivå och avancerad nivå läsåren 2006/07-2011/12".

Befolkningens studiedeltagande, årgångarna 2008–2011, har korrigerats för ovanstående fel. Minskningen av antalet högskolestuderande i befolkningen varierar från 0,7 procent år 2008 till 1,2 procent 2011, jämfört med tidigare publicerade uppgifter. Årgång 2007 är inte rättad. Felet är sannolikt mindre för detta år (se nämnda rapport).

I samband med korrigeringen uppdaterades statistiken med studerande i kompletterande utbildning (fr.o.m. 2008) och SFI (fr.o.m. 2009).

Övriga förändringar över tid

Gymnasieskola, komvux och högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå har ingått alla år.

Studiemedel för utlandsstudier ingår fr.o.m. 1995 men rapporterades ofullständigt i registret avseende höstterminen 1996.

Tekniskt basår på universitet/högskola ingår fr.o.m. 1998

För folkhögskola ingår fr.o.m. år 2000 samtliga elever på s.k. långa kurser. År 1997-1999 ingick endast studerande på folkhögskola inom det s.k. kunskapslyftet.

Deltagare i arbetsmarknadsutbildningar ingår fr.o.m. år 2002. Uppgifter för 2003 är dock ofullständiga och särredovisas inte.

Studerande i grundskola ingår fr.o.m. år 2002.

För forskarutbildning inkluderades alla registrerade t.o.m. år 1999, medan endast personer med minst 10 procent studieaktivitetsgrad ingick under åren 2000-2004. Fr.o.m. år 2005 inkluderas personer med minst 1 procent studieaktivitetsgrad.

Kvalificerad yrkesutbildning (KY) ingår fr.o.m. 1997. Från och med år 2009 ingår studerande i yrkeshögskoleutbildning (YH) i samma kategori. YH kommer fram till 2013 successivt ersätta KY.

Kompletterande utbildning ingår fr.o.m. 2008.

Utbildning i svenska för invandrare (SFI) ingår fr.o.m. 2009.

Täckningen av föräldrars utbildning ökade avsevärt 2009 beroende på att Utbildningsregistret inte längre har en övre åldersgräns på 74 år.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Referensperioden, höstterminen respektive år, är densamma oavsett källa för utbildningsuppgiften. Hösttermin är dock inget enhetligt begrepp. Inom t.ex. yrkeshögskoleutbildning existerar det inte ens. Där avser uppgiften andra halvåret, aktuellt år. Det samma gäller högskoleutbildning, trots att det finns en uppdelning i terminer men där höstterminen ofta sträcker sig över årsskiftet. I alla skolformer sker dock majoriteten av utbildningen under det som vanligen förknippas med hösttermin, dvs. från sensommaren fram till jul.

En person behöver inte studera under hela terminen och på heltid för att räknas in i statistiken. Inom grundskola och gymnasieskola är detta (med få undantag) alltid fallet men i övriga utbildningsformer finns personer som studerar på deltid och/eller under del av terminen.

4.3 Samanvändbarhet med annan statistik

Populationen i undersökningen *Befolkningens studiedeltagande* hämtas från *Registret över totalbefolkningen* (RTB). Detta register används ofta som bas i andra register och urvalsram för både interna och externa individundersökningar.

Statistik från de ingående skolformerna har publicerats separat utifrån de olika källregistren, de flesta i samarbete med Skolverket eller Högskoleverket. I den skolformsvisa statistiken ingår studerande som inte är folkbokförda i Sverige, de som är yngre än 16 år eller äldre än 74 år samt de som registrerats i respektive utbildning med ett provisoriskt personnummer. Dessa grupper ingår inte i populationen för befolkningens studiedeltagande.

Uppgifter från *registret över befolkningens studiedeltagande* ligger också till grund för uppgiften om studier i *registerbaserad arbetsmarknadsstatistik* (RAMS) och i SCB:s longitudinella databas för integrationsstudier, *STATIV*.

B.5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Befolkningens studiedeltagande presenteras i form av tabeller och diagram på SCB:s **webbplats** (www.scb.se/UF0507) samt i **Statistikdatabasen** som också nås via webbplatsen.

Tabeller baserade på registret redovisas i SCB-publikationer, t.ex. *Utbildningsstatistisk årsbok*. Tabeller avsedda för regional planering ingår i Regionala paket avseende SCB:s högskolestatistik (tabell P1).

5.2 Presentation

Statistiken redovisas i form av tabeller, diagram och databastabeller på SCB:s webbplats (www.scb.se/UF0507).

Tabeller baserade på statistiken redovisas i SCB-publikationer, t.ex. *Utbildningsstatistisk årsbok*. Tabeller avsedda för regional planering ingår i Regionala paket avseende SCB:s högskolestatistik (tabell P1).

5.3 Dokumentation

Framställningen av statistikregistret och statistiken beskrivs i *Dokumentation av statistiken* (SCBDOK). Dokumentation av variabler och värdemängder beskrivs i *Statistikens detaljerade innehåll* (MetaPlus). Statistikens kvalitet beskrivs i föreliggande dokument, *Beskrivning av statistiken* (BaS). Dessa dokumentationer finns på SCB:s webbplats, www.scb.se/UF0507.

5.4 Tillgång till primärmaterial

Primärdata för enskilda individer finns sparade för samtliga undersökningsår. Specialbearbetningar kan utföras på uppdragsbasis. Forskare, utredare m.fl. kan få tillgång till avidentifierat material efter särskild prövning.

5.5 Upplysningstjänster

Upplysningar om statistik över befolkningens studiedeltagande lämnas av Harald Theorin, enheten för statistik om utbildning och arbete.

E-post: fornamn.efternamn@scb.se

Telefon: 019-17 69 37

Adress: SCB, 701 89 Örebro

För frågor rörande detaljer i de ingående källregistren hänvisas till respektive producent.